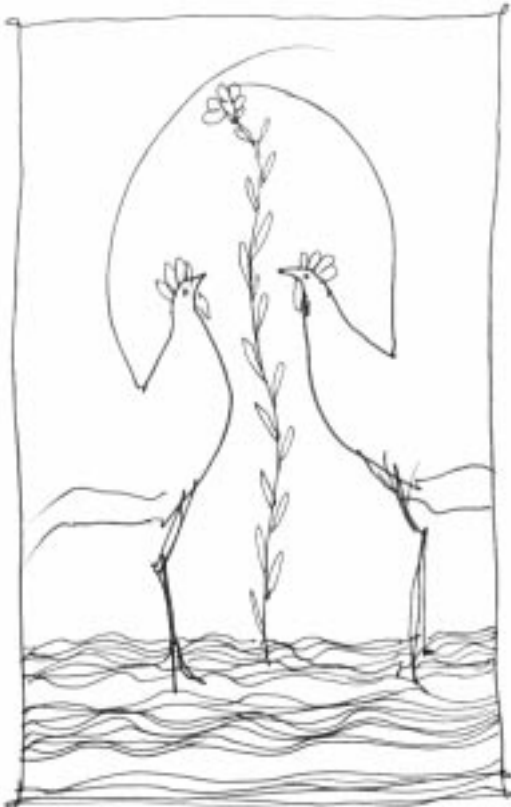

ئاسكەراو

كاوه عيزه تخا
(بوكان)

ئېره ولانتى ئېمەيه، لېرەو تا هېندوستان هەشت وئىستگەي قەتارە. ئىستا كاتژمىر يەكى نېوئەشەوئى هەينى و شەوئى يەكەمى مانگى خاكەلېوئەيه. من و داىكم، يان با بلېم داىكم بەمنەوئە سواری قەتار دەبى و بەرەو هېندوستان وەرپى دەكەوئى. ئىستا داىكم لاقى راستى لەسەر عەرزى قەراغ پى ئاسنەكەيه و لاقى چەپى لەسەر هەوئەل پلىكانىيى نېو دەرگای قەتارەكە. بېر لە رۆژى چوارشەمەي بېست و يەكى مانگى رەشەمەي سالى رابردو دەكاتەوئە كە نۆكەر و مەبىتەر و كارەكەرى دېوئەخانى باوئە

گەورەم، اتا باوكى داىكم، هەموو بو رېتورەسمى بەرپىكردنى سواری دېوئەخان بو ئاسكەراو چووبوونە دەروازەي شار. بو ئاگادارىتان با بلېم هەموو سالى رۆژى بېست و يەكى مانگى رەشەمە كۆرپىك لەژىر ناوى ئاسكەراو بەرپوئە دەچوو. بەر لە هاتنى بېست و يەكى مانگى رەشەمە كورەلاو و سواریچاكي عىل هەموو رەخت و فېشەكدانىان لەخۆيان دەدا و ئەسپيان دېنا دەرى و لەنېو چەپلە و هورا و هانى جەماوئەردا نان و تېشووئى سەفەريان لە خورجىنېكى تەشپى گوئى رەنگاويرەنگدا لە دەستى كچى گەورەي ئاغا وەر دەگرت و زۆر تامەزروئەيانە چاوپىكيان بە بەژن و بالاي رېكوبىنكىدا دەگىرا و لە ناخى دلەوئە ئاخىكيان هەلدەكېشا و جلهوئى ئەسپيان وەر دەگىرا و بەرەو دەروازەي شار وەرپى دەكەوتن. ئەگەر هەركام لەوانە بېتوانىبايە ئاسكىكى سېپى چاوپرەشى يەك سالى كە هېشتا كەلى نەگرتبى (پىتان سەير نەبى ئاخىر باوئە گەورەم هەمىشە كە لاشەي ئاسكەكەيان دېناوئە، بو خۆي زگى دەدرى و نەدەبا ئاوس بېت) ئەوئە لە دەروازەي شار باوئە گەورەم اتا باوكى داىكم بەگەرمى پېشسوزى لى دەكرد و دەست لەمل و شان بەشان بە كۆلانە بەفەرش و چنراوئەكانى شاردا دەبېئنا و داواي لە كچى گەورەي دەكرد بە دەفرىك ئاوى كانى نېو دېوئە لە پلىكانەكانى دېوئەخان بېتە خوراي و بەرەو پىرىبان بېت، لە پلىكانەكانى دېوئەخان دەبېرە سەرى و كچى گەورەي خۆي پېشكەش دەكرد و كاتژمىر نۆي هەر ئەو شەوئە بە وەسلى يەك شاد دەبوون. نېچىرەكەشيان كە ئاسكىكى سېپى چاوپرەش بوو لە بەردەرەكى مالى باوئە گەورەم كە خانى ئاوايە رادەكېشا و دەستە دەستە خەلكى ئاوايى دەهاتن لە بەردەمېدا چۆكيان دادەدا و قاچە بازوئەكانىان ماچ دەكرد و نىازبان دەكرد. پاشان كور و كچە گەنجەكان دەستى يەكيان دەگرت و بەدەورى نېچىرەكەوئە تا

کاتژمیر نۆی شوو رهشبه له کیان دهگرت و پاشان دهیانبرده چیشتهخانهی مائی باوه گه ورهه که و لیان دهکرد و گۆشته که یان له دیار ناوی چوارشه مه سووری ده برژاند و جنکه جنکه به کولاکه ی مالاندا بهریان ده داوه خواری و یه کدهنگ دهیانگوته وه: «خه وتوون، یان به خه بهرن؟ له ژوورن، یان له دهرن، وهرنه دهرکی دیوه خان، دهرکن قوله چوارشه مه تان.» پاشان یه کتیک له ههره کۆنه راوچییه کانی دیوه خانی باوه گه ورهه، باوکی دایکم، که خانی ناوایی بوو، مقهستیکی به دهسته وه دهگرت و ههرکام چهند تیسکی له تووکی پشت ملیان هه لده پاچی و تیکه له به تووکی ناسکه که ی دهکرد.

با ئه وهش بلتیم: باوه گه ورهه و اتا باوکی دایکم نۆ کچی هه یه که دایکم کچی چکۆله یه تی.

باوه گه ورهه نۆ سال له مه وه بهر کاتیک که سواری ئه سپیکی سپی بوو، دهستیکی رانک و چۆغه ی بووزوی له بهردا بوو، رستیکی ئاوریشمی له باسک ئالاندبوو، گولتاژییه سپییه چاره شه قاپ و قول ئه ستوره قه د باریکه په نجه خه نه ییه بو راقه یه که ناوی ناسکه ناسکه بوو، ریک ئه و رۆژه یانی ئه و رۆژه ی نۆ سال له مه وه بهر بۆ یه که م جار باوه گه ورهه بر دبووی بۆ راو، ئه و رۆژه ش نیشانی دابوو که چهند تاژییه کی خیرا و به هه لم و ده م گه رمه، له رستدا بوو له راو ده هاته وه، له دهره زه ی شار له گه ل پیتسوازی گه رمی خه لک به ره و روو بوو، هۆمه ر کویتخا که کویتخای باوکی و یه کتیک له کۆنه راوچییه کانی باوکی بوو، تیی گه یاند که باوکی عومری دریتی به و داوه...

دایکم بیری ده کاته وه که چۆن شه وی پیتستر قه ره واش و کاره که ره کانی مائی باوه گه ورهه، واته باوکی دایکم، له گه رمه ی پیتچانه وه ی نانی سواره ی ناسکه راودا سرت و خورت و قاقاکیشان بوو له بن خۆبانه وه چاویان له و ده کرد. پاشان به یانی ئه و رۆژه له سه ر سه کۆی دیوه خانی خانی ناوایی له سه ر سه کۆکه نۆ پلیکان بلیند بوو راوه ستا و قه ره واشه کان هه ر کامه و بوخچه یه ک نان له ده ستدا و له دوایه وه راوه ستا بوون، مه حته ل بوون تا بوخچه که یان لئ وه ربگرئ و بیدا به یه کتیک له سوارانی ناسکه راو ئه و به رئ بکا و یه کئ دی و ئه و به رئ بکا و یه کئ دی و ئه و... ئه و...

بیری ده کاته وه که چۆن به په له و به تامه زرۆیییه وه خیرا خیرا بوخچه کانی ده دا یه ده ست سواره کان و چاویکی به قه لافه تیاندا ده گیترا و به رتی ده کردن.

بیری ئه و رۆژه ده کاته وه، رۆژی بیست و یه کی مانگی ره شه مه ی سالی رابردوو که دهستیکی لیباسی سه رتا یا سووری وه ک بووکی له بهردا بوو، وه ک گول خۆی خه مالاندبوو، له سه ر سه کۆی دیوه خانی خانی ناوایی که

باوه گه ورهه، واته باوکی دایکمه، راویچکه ی ده کرد و چاوی بریبوه دهره زه ی شار، قه ره واشه کان یه که یه که به په نایدا تیده په رین و له بهری پییه وه تا تۆقی سه ری تییان هه لده روانی.

دایکم کاتیک له یه که م ویتستگه ی قه تار و اتا یه که م ویتستگه له و هه شت ویتستگه یه ی که که وتوونه ته نیوان ولاتی ئیمه و هیندوستان، بۆ مه به ستی خواردنی شیو له شه مه نده فه ره که ده هاته خواری، بیری که وته وه که چۆن رۆژی بیست و یه کی مانگی ره شه مه ی سالی رابردوو کاتیک که به بهرگیتیکی سه رتا یا سووری وه ک بوو که وه له پلیکانی یه که می سه کۆی دیوه خانی مائی خان هاته خواری، ئاپۆره چاویان تیبیریبوو، بئ ئه وه ی سه رنجی بداته تیبیرامانی خه لک، سه ری داخستبوو، چاوی بریبوه په نجه ی لاقی راستی خۆی که سه ری په نجه ی له خه نه نابوو، که وشه که ی شینی ئاله قزوونه دار، به له کی وه ک به فری کویتستان ترووسکه ی ده هات.

له ویتستگه ی دووه م و اتا دووه مین ویتستگه له م هه شت ویتستگه یه، بیری له و کاته ی رۆژی بیست و یه کی مانگی ره شه مه ی سالی رابردوو ده کرده وه که له پلیکانی دووه می سه کۆی دیوه خانی مائی خان ده هاته خواری، ئاپۆره ی خه لک چاویان به ردا بووه وه و بئ ئه وه ی سه رنج بداته چاوی خه لک، له هه نگا وه که ی خۆی رامابوو.

له ویتستگه ی سیتییم، بیری که وته وه ئه و چرکه یه ی که له پلیکانی سیتییه می سه کۆ هاته خواری و ئاپۆره ی خه لک به سه رسوورمانه وه چاویان له چاوی یه ک بریبوو... بئ ئه وه ی سه رنج بداته چاوی خه لک، چاوی بریبوه لۆچی داوینی کراسه سووره گول چنرا وه که ی خۆی که ئالفه ئالفه ی سپی پیوه بوو.

له ویتستگه ی چواره م بیری که وته وه ئه و چرکه یه ی که له پلیکانی چواره م هاته خواری و ئاپۆره ی خه لک تیکرا روویان وه رگیترا بوو، بئ ئه وه ی گرنگییه ک به رووی خه لک بدات به وردی چاوی له باوکی ده گیترا.

له ویتستگه ی پینجه م و اتا پینجه مین ویتستگه له م هه شت ویتستگه یه، له کاتی هاتنه خواری به مه به ستی خواردنی شیو له شه مه نده فه ره که که وته وه بیری ئه و چرکه یه له بیست و یه کی مانگی ره شه مه ی سالی رابردوو که به بهرگیتیکی سه رتا یا سووری وه ک بوو که وه له پلیکانی پینجه می سه کۆی دیوه خانی مائی خان هاته خواری، چاوی به باوکی که وت که رستیکی ئاوریشمی له قه لافه ته سووره به گول چنرا وه که ی تاژییه سپییه چا و ره شه که ی که ناوی ناسکه ناسکه یه ئالاندبوو به کۆلانه به فه رش چنرا وه کانی شاردا ده هاته خواری.

له ویتستگه ی شه شه م بیری که وته وه ئه و چرکه یه ی که له پلیکانی شه شه می سه کۆکه هاته خواری، ئاپۆره ی خه لک

له وپه پری پیدهنگیدا له سهكوى ديوه خانى مالى خان كه باوه گه وره، واته باوكى دايكمه، دوور دهكه وتنه وه و بچ ئه وهى گوى بداته ترپه ي پتي خه لك، به تامه زروپيه وه چاوى له ده مې باوكى برېسو. له ويستگه ي حه و ته م بيري كه و ته وه ئه و چركه يه له پليكانى حه و ته مې سه كو هاته خواري و ئاپوره ي خه لك به سه رسورمانه وه ئاوپران دابوه.

بچ ئه وهى گرنگى بداته ئه و ئاوردانه وه يه ده ستي چه پي به داويى كراسه كه يه وه گرتوه و ده ستي راستى بولاى باوكى دريژ ده كات.

له ويستگه ي هه شته م له كاتى هاتنه خواري له شه مه نده فهر به مه به ستي خواردنى شپو، بيري كه و ته وه ئه و چركه يه له روژى بيست و يه كى مانگى ره شه مه ي سالى رابردو كه بهر گيتكى سه رتاپا سوورى وه ك بو كه وه له پليكانى هه شته مې سه كوى ديوه خانى مالى خان هاته خواري و به وردى چاوى به قه لافه تى ئاسكه ئاسكه دا گيړا. په نجبه خه نه ييه كاني، قاپ و قوله ئه ستوره كه ي، قه ده باريكه كه ي، قه لافه ته سووره به گول چنراوه كه ي و به تاييه ت بن زگه تووكنه كه گوريل ئاسا كه ي، بيري ده كرده وه كه چون باوكى به تووره ييه وه دواى ئه وهى كه فه رماني له دارداني ئاسكه ئاسكه ي به تاوانى ئه وهى كه نيچيره كه ي خواردوه ده ركرد، چوه ژوورى ديوه خان و ده رگاي له سه ر خوى پيوه دا، دايكيشم ئاسكه ئاسكه ي برده ژوورئ.

ئيسا سه رى سالى زابينييه و نو مانگ و نو روژ له و روژه تيده په پري دايك له هيندوستان له شارى «به نارپهس» له بهر دهركى مه عبه دى «كارناتاكا» له شه مه نده فهره كه ديتته خواري و به نيپو ئه و ئاوره گه وره به دا كه پوستانير فروشه كان له بهر دهركى په رستگه كه كرده ويانه ته وه تيده په پري و له حه وزى په رستگه كه دا خوى ده شوا و له رووى په يكه ره كه ي «شيو» دا كه له نيپو زريق و بريقى زيپ و زيتودا به و په نجبه سوور و قاپ و قوله ئه ستوره يه وه له سه ر سه كو كه ي را كه نو پليكان بلنده له گه ل ورېشانه وهى توقه زيړه كانيدا چاوى له دايكم بريوه كه زولفه شپواوه كاني به سه ر شان و مليدا هاتونه خواري و به ده ستيك ليباسى سه رتاپا سپييه وه چوكى داداوه و له پليكانه كان وه سه ر ده كه وئ.

دايكم له پليكانى يه كه م چاويكى به بن مياچي په رستگه كه دا گيړا كه له چوار لاه تيشكى خوره كه هاتبوه ژوورئ و له چاوى ددها.

له پليكانى دووم چاوى برييه بهردى پليكانه كان كه له بهردى كينوى «كيلاس» بو.

له پليكانى سييه م ده فريك ئاوى كه له چومى «گونگ» وه هيتابوى به سه ره وه نا.

له پليكانى چواره م پري به سيبه كاني هه ناسه يه كى قوللى

هه لكيشا.

له پليكانى پينجه م له گه ل كارت پوستانه كه ي «سيتى» به ده ست پوستر فروشه كه وه بزى هاتئ.

له پليكانى شه شه م ترپه ي پتي مندالتيك كه به دوايدا له پليكانه كان وه سه ر ده كه وت وه خوى هيناوه.

له پليكانى حه و ته م نيگاي له سه ر لينگه رووته كاني مندالتيك گيرسايه وه.

له پليكانى هه شته م چاوى به خوښى سوورى خوى كه وت به سه ر پليكانه كاني په رستگه كه وه.

له پليكانى نويه م له گه رمه ژانى بووندا دهنگى مندالتيك تيكه ل به زيقه و نووزه ي نيازى دايكم پچي پچي دپته گوى كه دلئ: سالنامه، سالنامه ي شيوا، نو روپيه خانى «سيتى» ته نيا نو روپيه، وه بزانه نه زرت كرده وه.

ئيسا له يه كه م چركه ي بووندا بير له و روژه ده كه مه وه كه نوكر و مه يتهر و كاره كهرى مالى باوه گه وره م، واته باوكى دايكم و ته نانه ت ته واوى خه لكى شار سوارى شه مه نده فهر ده بن و نو ويستگه ريگه ده پيون و ليړه له شارى به نارپهس له په رستگه ي كارناكاتا له رووى په يكه ره كه ي دايكمدا چوك داده دن و نو پليكان وه سه ر ده كه ون و مندالتيكى لنگ رووتى هيندى ده په رپته نيپو پارانه وه كه يان كه يه ك دهنگ هاوار ده كهن: ئه ي «سه نتووشى ماتاس» و ده لئ: ئاغا، خانم، سالنامه، سالنامه، سالنامه ي «سيتى»، نو روپيه، ته نيا نو روپيه، وه بزانه نه زرتان كرده وه.

په شه مه ي ۱۳۸۶ى هه تاوى - ۲۰۰۷ز.

تېبينيه كان:

۱- به نارپهس: شارى لووتكه ي پيروزيه نوستوره ييه كاني هيندوستان.

۲- شيوا: گه وره ترين خرداى نه فسانه يي هيندوستانه.

۳- چومى گونگ: له نه فسانه ي هينديدا ناوى نه و چومه راسته وخو له ناسمانه وه دپته خواري و ناويكى پيروزه.

۴- ويرپاكشا، كارناكاتا: ناوى په رستگه يه كه له هيندوستان كه وينه ي شيوا له كاتى ژن هيناندا له ميچه كه ي كيشراوه.

۵- كيلاس: كيترىكى پيروزه له نه فسانه ي هينديدا كه بهر ده كاني موته ركن (پيروزن).

۶- سیتی: هاوسه رى شيوا و يه كتيك له خواوندانى نه فسانه ي هيندى.

۷- سه نتووشى ماتا: دايكى ره زامه ندى، يه كتيكه له خواونده تازه كاني هيندوستان.